

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravišтво (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inserati) se sprejemajo in veljá trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 240.

V Ljubljani, v sredo 21. oktobra 1885.

Letnik XIII.

Govor poslanca Riegerja

v 8. seji državnega zbora 17. oktobra 1885.

Visoka zbornica! Od več strani čujejo se izjave, da je adresna debata odveč, da se namreč pri njej duhovi boré, občni blagor pa nima ničesa od tega in da bi bilo pač bolje pečati se s koristnimi in praktičnimi postavami.

Jaz se ne morem poprijazniti s temi nazori in sploh dvomim, da bi bile tiste postave posebno izvrstne, ki se v velikih parlamentih napravljajo. Meni je v tem oziru veliko bolj všeč takozvan „conseil d'etat“ (državni svet), ki za primerne postave sam skrbi, jih pripravi in že gotove zbornici predloži v formalno potrditev; dalje pa tudi mislim, da je prestolni govor v vsaki ustavni državi potreben. V njem ravno razvija se duševno delo na političnem polju in se prosto pokaže politična stran današnjega časa. To je izvestno poduéljivo za vlado, za vladarja in za vse, ki so svoje življenje politiki posvetili; tudi če se slišijo tako čudni nazori, kakor smo jih ravnokar čuli iz ust gospoda predgovornika (Carnerija). (Oho! na levi.) Tudi taki so poduéljivi. Gospóda moja, v najnovejšem času nam resnično ne manjka izjav, ki označujejo današnji politični svet; programe strank imamo in dve adresi ste pred nami, iz katerih odsevajo jako določni razni strankarski nazori. Adresa manjšine je letos posebno v svojem drugem delu jako zbadljiva, tako za česki narod, kakor tudi za vlado samo. Posebno v svoji poslednji točki podobna je popolnoma — nekelekovani prošnji za kak portfelj, kakor se je na tej strani nek častit govornik izjavil.

O tem nečem dalje govoriti. Pač pa sem prisiljen nekaj besed spregovoriti na obrambo českega naroda gledé tolišnih obdolževanj, ki se mu na glavo valé. Posebno jedna točka se nam vedno očita, da se namreč še vedno držimo državno-pravnih nazorov, s kakoršnimi smo vstopili v to zbornico. Da, gospóda moja, moji tovariši so me pooblastili (čujte, čujte! na levi), da Vam povem, da se res še vedno držimo tistega prepričanja, ki

smo ga imeli ob našem vstopu (dobro! na desnici) in se ga hočemo tudi na dalje držati. Nam ni drugače mogoče, kajti to je najboljšo prepričanje našega naroda, in na tej podlagi nas je narod volil, nas, kakor tudi poslance velikoposestva (čujte, čujte! na levi), kajti to prepričanje čitati je bilo tudi po onih volilnih oklicih. (Prav res! na desni.)

Gospóda moja! Presvitli cesar bil je tako milostljiv, da je to naše prepričanje v kabinetnem pismu 26. septembra 1871 smatral za opravičeno in ko smo vstopili v to zbornico nam je naše nazore presvitli cesar tudi potrdil. Ker smo si v svesti tega potrjenja iz najvišjega prestola, nam je pač vse jedno, ali nam nasprotna stranka naše prepričanje očita ali ne. (Tako je! Dobro! na desni.) Če pa trdite, da se ustavi odtegujemo, Vam rečem, da se motite. Ravno na podlago ustave nadjamo se, da se opirajo nazori o našem pravu. (Tako je! na desni.)

Gospodje nasprotniki pozabijo, da so v najvišjem diplomu vse pravice in prostosti raznih kraljevin izrecno našete, ktere da naj se ohranijo, in da se je na najvišjem prestolu tedaj izreklo prepričanje, da se obdržé le tiste pravne razmere, ki imajo svoje korenine v zgodovini dežel in v pravni zavesti narodov. (Dobro, dobro! na desni.)

Ker je pa znano, da ustava izjavlja izrečno tudi imenovane temeljne postave za svoj del, ker v svoji skupnosti ravno državno ustavo napravljajo, je iz tega pač jasno, da smo v tem oziru na ustavnih tleh, držeči se svojih nazorov; sicer se pa o tem nečemo dalje prepirati.

Gospóda moja! spričevala nam ne morete odreči, da od kar smo v tej visoki zbornici, nismo še nikdar prepira iskali; posebno pa že ne o tem vprašanju, ktereга smo se do sedaj nalašč ogibali, kar se je le dalo. (Tako je! na desni.) Ogibali smo se vsake priložnosti, samo da se ognemo prepira, ker nam je bilo na tem ležeče, da se mir ohrani med nami v tej visoki zbornici in ker smo želeli kaj praktičnega doseči in avstrijske razmere po mirnem potu v red spraviti ter jih k boljšemu razvoju privedi. (Dalje prih.)

Naš vek.

(Dalje.)

Od kod pride nek, da je dandanes toliko ljudi, posebno izmed delavcev, nezadovoljnih, da so skoraj obupali, da bi kedaj bolje bilo; od kod pride, da ni v našem stoletju sijajnega napredka, o katerem so vendar sanjali; od kod pride, da je ljudem zginilo zaupanje v svojo moč in da obetani zlati časi vendar ne nastopijo? Vzroka ni iskati v tem, kakor da bi bili ljudje tako daleč prišli, da ni mogoče dalje priti, marveč drugej. Naš svet se je obrnil od svojega Zveličarja, izobraženost se je obrnila od Kristusovega nauka, ali modérno rečeno, naš vek je preveč razsvitljen, ni se treba ozirati mu na tiste mračne čase nazaj, ko so krščanska načela bila merodajna v javnem in zasebnem življenju, sedaj, ko solnce razsvitljenosti tako jasno sije.

Ljudje so pozabili, da mora napredek pred vsem biti versko-nraven, da brez tega tudi ni sreče ne v državi, ne v gospodarstvu, obrtu in kupčiji. Grška je propadla, Rim je propadel, dasiravno so bili ljudje duševno obdarovani, državniki bistroumni, tla rodovitna in lega dežele na sredozemskem morji pred vsem vgodna. Nravna korupcija je Italijo spredila in star vek pokopala. Kako resnično je tedaj načelo, da tudi gospodarstvo ne more trajno napredovati, ako se bega nravni red. To tudi ne more drugače biti. Časnost ni poglavitna stvar pri človeku, in načela, po katerih se ima ravnati človeštvo, osnovana so po velikanskem jednotnem načrtu. Kristus je postal Zveličar svetá, ker je naše duše odrešil, na njegovem nauku sloni pa tudi družinski in državni blagor. Tega načrta ljudje ne morejo prenameriti, ako pa si to prizadevajo, motijo in begajo vse socijalno izobraženje.

Ako kdo kaže na vnani lesk in velikanski razvitek našega obrta in trgovine, moramo mu povedati, da je vse to slab namestek za nezadovoljnost, uboštvo in siromaštvo in za moralno smrt toliko milijonov. Kaj tedaj pomaga našemu veku? Kdo pripelje našo omiko na pot zdravega razvoja? Kdo varuje naš rod pred popolnim nravnim spridenjem?

LISTEK.

Zadnji samotar.

Izvirén zgodovinski roman.

(Spisal Podvigenjski.)

(Dalje.)

„In naš grof, kolikor mi je znano, ni ga dne, da ne bi dobil kaj novega z Dunaja; a on vse vse željno prečita; vse novo mu je resnica, vse sveto. Smešno je že, kar sem videl pri njem“, zagotavlja Vekoslav.

„A žalibog“, nadaljuje Poljanec, „da se tudi med naše verne in cerkvi zveste Goričane vedno bolj vriva novošegni brezverski duh. Le dva dni bil sem v Gorici po mojem prihodu in marsikaj sem zapazil, kar mi nič kaj ne ugaja; srečal sem tudi tam nova nenavadna obličja, došla ne vem odkod, Goričani zdé se mi nekako oholi, nevljudni, kakor da bi pihal po Gorici nekak zopern veter; vsekako sumljiva znamenja. Odkar je zginila senca velike matere Marije Terezije, gré vse nekam drugače, nikjer se človek več dobro ne počuti, kakor

da bi povsod nekaj plašilo ljudi iz starega miru, ka-li?“

„In tú po deželi?“ togoti se Vekoslav, „ali ne gine varnost dan na dan, množé se tatvine in ropi.“

„Je-li res“, vpraša Poljanec, „da je šel vaš gospod oče o teh zadevah v Trst k namestniku pritožiti se. Bo li kaj opravil?“

„Malo upa“, pritrjuje Vekoslav, naš Jožef ima jekleno voljo in zahteva od uradnikov, da točno in brezobzirno izvršujejo povelja. In da bi se dal v tej reči preprositi?“

„Neverjetno, nemogoče“, pristavi važno Poljanec, „akoravno so se te dni v Trstu zbrali večina županov z vsega Goriškega, da bi visoki vladi ponažno izrazili željo dežele, naj se vstavi zatiranje redovnikov. A kdo bo mogel kaj opraviti? Saj si je Jožefova vlada pred vsem postavila nalogo, iztrebiti, kakor pravijo, iz Avstrije redovniško druhal in menihe prevstvariti v koristne državljane. Nič, nič ne bo, vse zastoj.“

„In kaj nam bo početi?“ vzdihne Vekoslav, „odkar so zaprli v Gorici in Furlaniji nekaj samostanov, so se že jeli klatiti po deželi berači; pred so dobivali hrane pri redovnikih, zdaj pa so prisi-

ljeni drugod si prositi kruha. Po dvajset, trideset na dan jih pride v vas in človek še koraka ne more stopiti, da bi ne srečal berača. A da se množé tudi tatvine, in je vedno manj varno po deželi, tudi to vidimo. Kam pridemo tako? Kdo more toraj našim županom zameriti, da se vstavljajo takim prenamerbam?“

„Da, res, tako brezobzirno vladanje“, nadaljuje Poljanec, „ne zdi se mi pametno, nevarno je, ker preveč žali starodavne ustanove in šege. Dvomimo zeló, da bi se našemu Jožefu posrečilo z Dunaja prevstrojiti cesarstvo in kar tako sezidati veliko poslopje, kakoršno so si domislili njegovi filozofi, ki mu noč in dan žgó kadilo in ga tako rekoč molijo. Ne, ne, kar se v zrak zida brez vsake pozitivne podlage, ne more imeti gotove stalnosti in naprave, ki ne slonijo v prepričanju in v ljubezni narodov, morajo kmalu zginiti.“

In dolgo še pogovarjata se gospod Poljanec in Vekoslav na Vignji.

III. Roženkranska nedelja.

Danes pa imajo v Štanjelu roženkransko nedeljo. Že od četrtega nabivajo in streljajo, da se

Kdo zamore vtolažiti ogromno naraslo uboštvo? Kdo rešiti razsežno delavsko vprašanje današnjih dni? Morejo li to storiti naši modroslovni sistemi? Modroslovci res da znajo to storiti, saj so tudi v starem Rimu, ko je razpadal, bili modroslovci, ki so znali svetovati obupanim someščanom. „Zakaj bi kdo smrti ne iskal, da bi se odtegnil neprijetnemu“, prlaš je Seneka, in ta najbolj resni modroslovec zavidal je tovariša modroslovca, ki je rekel: „Nad tem življenjem vendar ni nič zgubljenega, ker ni drugega nego krogotok v jedi, spanji in nasladnosti.“

Tako so odgovorili najodličnejši rimski duhovi tem, katerim je bilo življenje neznosno. S tem se je tudi rešilo socialno vprašanje, in tisoče jih je bilo s tem zadovoljnih, a zakaj nek ne? Zakaj bi pa tudi Rimci tega časa, kateremu življenje ni bilo nič drugega kakor bogata pojedina, ali pa, kakor je Seneka rekel, trg za mesenost in hrano, rajše ne skočil iz Flaminijevega mosta, nega da bi se trudil v tem življenji, ki tako ni drugega, kakor trud in trpljenje, sploh pa veliki duhovi ne ostanejo radi v okvirji tega telesa?!

Pri nas se tudi trudijo spraviti s pota vse, kar kulturo zadržuje in ovira nje razvoj. A vse še tako smelo prizadevanje ne more odstraniti silnega boja, katerega bije dandanes delavec za svoj obstanek, in naš vek si ne zna pomagati, kako bi odpravil nakopičeno uboštvo, vse svetovanje je nečimerno. Tudi modroslovci so prišli, da bi pomagali rešiti to zastavico, od ktere pričakuje blagor zatirani delavec, a s takimi tolažili, ktere nam le-ti dajejo, delavcem ni pomagano in stiska ni odpravljena niti kultura ni zavarovana.

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. oktobra.

Notranje dežele.

Včerajni telegram iz *državnega zbora*, ki govori o nekem predlogu poslanca Fieglna, zahtevajočem od predsednika poslaniške zbornice, da bi bil pozval grofa Taaffeja na red, ni popolnoma jasen in ga moramo danes po večem popolniti. 19. t. m. govorili so v adresni debati tudi česko-nemški petelini, kakor so Křepek, Knotz et tutti quanti prujani v avstrijskem državnem zboru, in so po svoje vladi in Slovanom polena pod noge metali. Křepek je vladi očital, da skuša kmeta zopet gospodi podvreči, za kar ga je Grégr posebnostno dobro oklestil, očitaje mu, da je ravno on in njegova stranka posebno veliko pripomogla do sedanje mednarodne razburjenosti na Českem. Na to oglasi se Knotz in po znani svoji navadi vso svojo neotesanost stresa na večino sedanjega zbora in na vlado; posebno si je pa cesarskega namestnika českega izvolil za tarčo, na katero je vsipal ves svoj strupeni žolč. Očital mu je strankarstvo na škodo nemškega naroda. Tudi je jel mlatiti že tolikanj omlačeno prazno slamo, da se je Slovanstvo že v armadi vrnilo in gorjé ti Avstrija zaradi tega. Predsednik Smolka ga je večkrat pozival na red, toda kaj se briga kak Knotz za Smolko! V očigled tako strupenih pušic Knotzovih na nenavzočega českega cesarskega namestnika moral se je potegniti zanj grof Taaffe. Povdarjal je izvanredno težavno stališče, ki ga ima cesarski namestnik na Českem. Nikakor pa ni res, da bi on le Čehom bil pokrovi-

telj in ne bi Nemcev dostojno v varstvo jemal proti Čehom. Dolžnost se mu toraj dozdeva za tako izbornega uradnika, kakor je ravno baron Kraus, potegniti se in ga braniti, ker ga ni osobno tukaj. Kdor hoče cesarskega namestnika napasti, obrne naj se na ministra notranjih zadev, kajti vsak bo imel z njim opraviti. Desnica je na to izjavo grofu Taaffeju burno ploskalo, levica pa strastno ugovarjala. Kakor za cesarskega namestnika, ravno tako postavil se je grof Taaffe tudi za c. kr. vojsko in bo z akti dokazal, da je laž, če se ji razprtija med Nemci in Slovani ter drugimi narodnostmi očita. „Sicer pa prepuščam visoki zbornici, ali je umestno ali ne, na ta način mednarodni prepri podpihovati, kakor gospodje levičarji delajo.“ Desnica mu viharno odobrava besede, levica pa neznansko kriči: „To ni res, od nas ni nikdo vojske napadal. Preklicati mora! Predsednik pokliče naj ga na red!“ „Res je, vojsko ste razžalili!“ kliče vmes desnica. Predsednik zvoní in zvoní, pa zastonj! Tukaj je toraj točka, katero včerajni telegram omenja.

Včeraj govoril je v *državnem zboru* Ed. Suess. Razpravljal je samoupravne razmere in narodne napore; zaletaval se je v Riegerja in Lichtensteina ter je kazal na Madjare, kjer se združenje oblasti deželi na blagor izvršuje, pri nas je pa ravno narobe. Dalje večini očita, da je vničila na gorenji Avstriji veliko posestvo, da je vstvarila po nekterih pokrajinah postave, ki jih ljudje sovražijo. Načelo večine je: „Pravica deželam, dolžnosti pa državi!“ Dalje hoče vedeti, kako misli vlada o samoupravi ter zavrača očitaje, kakor da bi levica c. kr. vojsko napadala. Levica le svojo dolžnost stori, ako izraža svojo skrb v tem oziru.

Za njim prične poslanec Klun. Država bi si smrtno obsodbo podpisala, če bi se na enostranski podlagi osnovati hotela. Ona se mora ozirati na vse narodnosti enakomerno in tisti način vladanja je navadno najboljši, ki računi z vsemi faktorji, iz katerih je bitje države sestavljeno ter se na vse posebnosti taistih ozira. Govornik veselo pozdravlja novo postavo o podedovanji kmetskih domov, kakor tudi postavo za zboljšanje delavskega stanú, ter izreka vladi svoje popolno zaupanje.

Za Klunom govoril je poslanec Schaupt, ki je povdarjal, da so obljube prestolnega govora l. 1879 večinoma ostale neizpolnjene. Sploh se je vse tej vladi ponesrečilo, karkoli je ona začela. Kako vse drugače pa bi bilo, če bi bila manjšina na krmilu, ktera pravo Avstrijo zastopa.

Grof Taaffe oglasi se na to z nekim pismom vojnega ministerstva, v katerem le-ta trdi, da ni izdal nikakega zaupnega pisanja do vojaških oblastij, gledé narodnostnih preprirov, ki so se baje v vojsko vrinili. Če bi bilo res kaj na tem, bi se vojni minister pač ne bil ne eno minuto pomišljal, tistih preprirov že v kali zatreti. Do sedaj, hvala Bogu, tega ni bilo še treba in je vojaški duh v armadi še vedno stari.

Poljak Dzieduszycki pravi, da narodnega prepri niso Slovani zakrivali, ki nimajo niti najmanjšega povoda, da bi javno mnenje proti sebi dvigovali. Saj se nikdo ne prepri za rabo nemščine v uradih, pri vojakih in v diplomaciji; Avstrija pa pri vsem tem ni mehanična temveč organska celota raznih narodov in na to se je treba ozirati. Žal, da se tudi na Poljake v Avstriji tako malo ozir jemlje. V celem ministerstvu ni več nego troje dvornih sovetnikov, in vendar ima Poljska svojo zgodovino. Tudi Poljska je bila v svojem času mnogojezična; jeden njen del postal je prevzet in država je šla na kosce. Preganjana narodnost poljaška dobila je varno zavetišče v Avstriji, za to pa tudi Avstrijo ljubi. Avstrija ne more dopolniti svojega kulturnega poslanstva, ako bi se vladanje izročilo le eni narodnosti. Zarad tega naj se Nemci nikari drugim narodnostim ne vrivajo.

SVoboda udriha po večini in trdi, da je Avstrija zopet zagazila na tir nekdanje policijske dr-

žave. Nemci po Čehah se skoraj že križajo! Preganjajo jih Čehi od 13. stoletja pa do današnjega dne!

Heinrich držal se je, kolikor se je dalo, objektivno. Gledé cesarskega namestnika je rekel, da na Českem že zdavnej niso tako pravičnega in objektivnega moža na čelu dežele imeli, kakor ravno sedaj. Izzivanje nemškega „Schulvereina“ provzročilo je protipritisek pri Čehih. Prepri med Čehi in Nemci je bilo zmeraj kolikor toliko, toda v prejšnjih časih ga nismo iskali in ne podpihovali. Gledé Čehov pravi Heinrich, da so kulturni narod prve vrste, Prusjani jih pa le strahovati želé. Golgata českega naroda bil bi ob enem Golgata Avstrije. Avstrija naj svoje rešitve edino le v ravnopravnosti narodov išče.

Na to se je predlagal konec debate. Za generalne govornike izvoljena sta Czartoriski in Plenner.

Inumitetni odsek sklenil je poslanca Schupka izročiti sodniji.

Štajarski Carnet je v državnem zboru izustil v svojem govoru besede, ktere so nemške konservativce po Gorenji Avstriji globoko v srce spekle. Ko je že vse do dobrega opsoval, zinil je še nekaj prav robatih presvitlemu cesarju „na uho“, rekoč: „Le tako dalje postopaj; razbij državo svojih očetov, ktero so Nemci s svojim premoženjem in svojo krvijo vtrdili ter zapusti svojemu sinu slovanški — ne vem kaj!“ Ta surovina se ne dá zadosti hudo obsoditi! Cela Gorenja Avstrija, ki je tudi vrlo nemška in kljub temu svojemu cesarju iz celega srca vdana, je zarad teh Carnerijevih besed neizrečeno razburjena. Po celi deželi pripravljajo se na velikansko domoljubno izjavo konservativci, v kteri bodo izrekli svojo nezmerno nevoljo nad temi besedami in pa presvitlega cesarja zagotovili svoje neomahljive vdanosti. Nepopisljivo je navdušenje za presvitlega cesarja in grozovita nevolja na čevkana Carnerija. Kaj smo že sto in stokrat pisali? Še danes pri tem obstanemo, in to je, da sedanji nemški klub, ki v oistrem tonu govori, v Berlinu svojo domovino in cesarja vidi. Avstrija in cesar Frane Jožef sta mu že davno deveta briga.

Vnanje države.

O *črnogorskem oboroževanju* svet še nič gotovega ne vé, če tudi je tolikanj resničnega, da se Nikita v tem ni prenačil, kakor njegov sosed kralj Milan. Nikita nima ne rodovitne dežele in ne drugega bogastva v deželi, kakor silovito sivo skalovje, ktero se pa ondi ne dá v denar spraviti; toraj mož ni zastonj napravljaj državi stroškov, ker jim vedno nekoliko trda za živé gre. Nikita mora toraj dobro vedeti, zakaj da je razdelil smodnik med svoje vojake. Govori se, če je res, ne vemo, da so se menda Bolgari in Črnogorci zmenili. Kakor hitro bi Srbija svoje vojake v Bolgarijo poslala, vdarili bi Črnogorci v Srbijo in pa tudi Bolgarom bi šli na pomoč. Brez pomena stvar ni, če tudi je morda sedaj le še gola kombinacija. Nikita svojo vojsko izvestno oborožuje, ker je dobil kak pomenljiv migljaj od zgoraj iz Rusije. Bolgarom na ljubo in Srbom na kvar bi mož morda tudi še ne šel v ogenj, ko bi mu ne bilo za lastno kri. Zeta ima, ki nima še svojega stalnega doma, in tega priboriti, ponuja se možu priložnost. Karadjordjevič že dolgo preži po srbskem prestolu, če tudi bi bil mož za enkrat tudi z Bolgarskim zadovoljen. Vidó pa, da ondi ne bo nič, kajti Bolgarom se je Aleksander k srcu prirastel in ga ne bodo zapustili, dokler bo on po dosedanji poti hodil, obrnil je svoje oči v Srbijo, kjer že od daleč vidi, kako da se Milanov prestol maje. Zato je Črnogorec tako dolgo od strani gledal bolgarske homatije, da je konečno dočakal, kako da se je zadeva v svojih velikih potezah v zjedinjeni Bolgariji izvršila. Kaj več o tem bomo kmalo slišali. Zanimiv bode ta kos politike, ki se je ravnokar začel v Črnigori razvijati,

daleč dol po vsem Krasu razlega; saj je pa tudi Cene Županov od Živea iz Skopega prinesel smodnika, kar so mu mogli naložiti na široka pleča. Cel Štanjel je praznično oblečen; kaj mora biti še le v cerkvi. Vstopimo pri dolenjih vratih poleg zvonika; na sredi ob levem zidu stoji altar, lep, visok, iz samega belega marmorja zidan; na altari vdolbljena je kapelica, ki je zaprta z velikim celotnim steklom; tu noter postavljena je podoba Marijina na tronu sedé, z Detetom v naročji; ona in sinček držita v roki vsak svoj molek; prav milo in ljubeznjivo gleda mamka Božja z altarja dol na klečečega grešnika, kakor da bi ga milovala v pregnanstvu tu zdolej in vabila ga gor v lepa nebesa; pravijo tej Mariji Mati Božja sv. roženkranca. A danes obdaje mater Božjo Štanjelsko kaj poseben blišč, kakor da bi vse, kar ima Kras lepega v naravi in kar premore v umetnosti, prišlo poklonit Kraljici nebeški v Štanjel. Saj so imela pa tudi cele tri dni pobožna dekleta iz Štanjela in družih vasi čez glavo opraviti, da bi Marijini altar za roženkransko nedeljo dostojno okinčale in celo leto so zbiralé, da bi za letoš spet kaj novega omislile: saj vse je bilo v čast Njej, ki „nam je rodila Jezusa — Našega Izveličarja“. In

res, taka je bila letos Štanjelska Mati Božja, kakoršna še nikoli ne. Vsa je bila razsvitljena z lučmi in lučicami, ki so se čarobno odsvitale iz sto in sto medalije in srebrnih src in družih dragocenih spomenikov razobešenih po vidu: vse to so iz raznih krajev v dar znosili pobožni častilci Marijini. Bil je namreč Marijini altar dragocen versko-naroden spominek, ki je spominjal Krašovce nekdanjih hudih česov, ko so Turki pritiskali in tolikokrat vsuli se v deželo, kakor vsegonobeča nevihta. In posebno Štanjel je veliko trpel od ljutega sovražnika. Priča temu je še ozidije Štanjelsko, za kterim so se slavni pradedje hrabro branili in tudi velikokrat Turka zmagovito zavrnil. A tudi padlo jih je dosti za vero in dom, ki zdaj okoli cerkve pokopani mirno spé do sodnega dneva. Ko je pa nevarnost bila najhujša, ko se vragu niso mogli več vstavljati, tedaj so se zatekli pod varstvo mogočne nebeške Kraljice, ktero so od nekdanj verni častili kristjanov pomočnico. A že od šestnajstega stoletja, posebno pa od tedaj, ko je Ivan Avstrijski pri Lepantu srečno zmagal in vničil turško silo na morji, začela se je po katoliški Evropi kot posebna zaščitnica krščanstva častiti Mati Božja sv. roženkranca. Pij V.

vstanovil je tudi naš praznik, kteri se je po novih zmagah nad Turki razširil po celem krščanskem svetu „da bi se“, kakor govori papež Klement XI., „srca vernikov vnela za čiščenje preblazene Device in bi nikdar ne minul hvaležen spomin na pomoč, ktero je svet v tistih časih od neba prejel.“ Tudi so se od tedaj po Avstriji jele širiti bratovščine sv. rožnega venca. Taka bratovščina se je osnovala že v davnem času tudi na Krasu, središče bilo ji je Štanjel, ki se je zdel daleč okoli najtrdniši kraj in je zamogel najdalje vstavljati sovražnim navalom. Udje bratovščine so se zavezali bojevati se proti Turkom prvič z orožjem molitve: Marijo sv. roženkranca na pomoč klicati, jim je bila prva, najsvetejša skrb; a drugič, ko je bila sila, obljubili so po svoji moči tudi z dejanjem bojevati se. Ko se je namreč Turek pokazal v deželi, so začeli v Štanjelu biti ob „strašni“ zvon, dalo so se po gričih znamenja z ognjem in hitro se je brzojavila vest po vsem Krasu; vse je hitelo oborožiti se, vse vrelo proti Štanjelu.

(Dalje prih.)

ker Avstrijo bolj prizadeva, kakor vsa dosedanja balkanska komedija. Sedaj bode Avstrija prisiljena tudi po orožji seči, sicer ji bodo drugi pot proti jugu zaprli in sedaj se zná vresničiti, da se bo Kalnoky Andrassyju umaknil.

Med *Bolgarsko* in *Srbijo* pletejo se čudne reči, ki vse na to kažejo, da je Bolgarska za mir med brati Slovani, Srbija se pa zanj prav malo briga. Bolgarski knez brzojavil je kralju Milanu, da mu pošlje poslanca Gregovega v Niš s posebnimi naročili. Na Srbskem so glave skupaj staknili in uganjevali, kaj bi le ob sedanjih razmerah Bolgarija Srbiji imenitnega povedati imela. Prav nič drugega, kakor to mora nameravati, izumili so v Belemgradu, da nas hoče povabiti na skupno vojno proti Turčiji. Kaj ji pač v glavo pade! Mi, ki se trdno držimo Berolinske pogodbe, od ktere nas najhujša burja niti za las ne premakne, mi da bi se nad turško lastjo pregrešili? Bog obvaruj! In res je vlada Milanu svetovala, da naj ne sprejme bolgarskega poslanca, čemur je kratkovidni kralj tudi pritrdil in takoj na to zapel je telegraf iz Srbije na Bolgarsko, da si ta trud lahko prihrani, ker kralj neče poslanca sprejeti. Knez Aleksander podal se je vsled tega ali mogoče tudi da iz kakega drugega vzroka zopet v Sofijo. Kukavična Srbija licemerski sedi na zaprtku imenovanem Berolinska pogodba, po drugi strani se pa ne sramuje pripravljati na napad bratske Bolgarske zemlje. Najjo le, saj tako poceni in brez nič je ne bo dobila! Bolgari pravijo, da se bodo branili do poslednje kaplje krvi. Srbe bodo pa za svojo zaslepljenost že še skusili, kar jim gre!

Blizo 30 Menklenburških plemenitašev spisalo in podpisalo je neko adreso, v kateri od nemške vlade zahtevajo, da pripozná vojvodi Ernestu Avgustu Cumberlandskemu pravice do *Brannschweig-skega prestola*. Nemčija jim je pa ta korak neznan, za hudo vzela in je vsem tistim, ki so še neaktivni častniki bili, vzela pravico do častniške oprave. Vojni zbor jim je pa odvil častniško dostojanstvo. Tako so jim za vselej pristigli peruti. Posebno hudo prejeli so pa grofa Grooteja, o katerem je naš list že svoje dni sporočal. Le-ta je tudi podpisal tisto adreso in je bil v tistem času kakor rezervni častnik ravno pri dejanski službi. Kakor znano, postavili so ga pred vojaško sodnijo; le-ta obsodila ga je na 13 mesecev v trdnjavo in pa na izgubo častniškega dostojanstva. Iz tega je pač zadosti razvidno, da si Nemčija vse prizadeva polagoma pokrajini za pokrajino še tisto samostalnost pobrati in vničiti, kar je je ta ali ona do sedaj imela. Kako dolgo bo pa sploh terorizem po Nemškem vladal, to sicer ni težavno povedati; kajti skoraj gotovo je, da kedar se zvrne mož, ki je zastopnik „krvi in železa“, kedar izdihne Bismark poslednji pot, postalo bo tudi ondi drugače. Vsaka reč ima svoj konec!

Izvirni dopisi.

Iz Šentvida nad Ljubljano, 19. okt. (Konec 800letnice.) „Finis coronat opus“ — če se kaka reč dobro dokonča, je še le dobro izvršena. To velja po vsem o naši 800letnici, ki se je včeraj dovršila še slovesnejše nego se je pričela. Včeraj je bil častni dan domače fare in njenih sedanjih podružnic in — to s ponosom rečemo — bil je to najlepši dan. Šentvid je ponovil praznično obleko in napravil si nekaj nove, krasne; prvi je bil slavalok pri začetku vasi, potem slavnostna vrata iz zelenja in napisom „AVE“ in gori konec vasi zopet krasna preproga čez cesto; razen tega brez števila zastav okoli cerkve in vasi. Tudi cerkev je bila znotraj na novo ozaljšana.

Čemu vse to? Pripravila se je bela vas, kolikor moč spodobno sprejeti našega vladiko, premil. gosp. knezoškofa Jakoba. Ko so se bližali zjutraj vasi, šla jim je naprot procesija z gg. duhovniki, jih sprejela s slovesnim ogovorom, za kar so se prijazno zahvalili, ter jih peljala v cerkev.

Blagoslovilo se je pred mašo še novo znamenje ob ovinku proti Poljanom, ktere ga je napravila vas Podgora. Tù sem nesli so štirje fantje iz cerkve podobno Lurške Matere Božje, a dekleta so svetila. Jako lep je bil sprevoz. Preč. gosp. dekan A. Urbas je blagoslovil okrašeno znamenje in podobo, ki je gotovo zadnje delo ranjega slikarja Wolfa. To znamenje bo res kaj lep spominek na 800letnico.

Slovesno cerkveno opravilo služili so premil. g. knezoškof sami ter vernike v prenapolnjeni cerkvi osrečili z ginljivim in jako pomenljivim govorom. Opravilo trajalo je blizo do ene ure, potem je bil obed, h kateremu je bilo povabljenih več odličnjakov, med temi tudi okrajni glavar g. Mahkot, ki se je vdeležil slavnosti. Obed kinčale so primerne napitnice.

Ljudstva je bilo vse polno, ne le iz domače fare, ampak tudi od dalje, posebno iz Ljubljane in okolice, akoravno je vreme skoro vedno „viselo“ in sonce štedilo s svojimi žarki.

Če je bila že dopoludanska slavnost sijajna, kaj pa še le popoldunska! Ob štirih so zagromeli možnarji, zapeli zvonovi s svojimi milo vbranimi glasovi, dolga vrsta belo oblečenih deklet prišla je pred praznično okinčano župnijsko poslopje vabit premil. gosp. knezoškofa in sprevoz podal se je v cerkev, kjer so bile pontifikalne litanijske Matere Božje. Potem se je vzdignila farna procesija po vasi navzgor. Zopet dolga vrsta faranov in podružničarjev s svojimi cerkvenimi banderi, rokodelsko društvo, šolska mladina in lepo število belo oblečenih deklet s svečami, na zadnje premil. g. knezoškof z duhovnim spremstvom in še veliko drugega ljudstva. Šla je tisto pot, ktero hodi veliko soboto pri vstajenji. Ko se je vračala nazaj, nastal je že mrak in jeli so prižigati luči. Pri znamenji sv. Križa ob razpotji proti Vižmarjem lesketala se je iz svečnih plamenov sestavljena papeževa krona. Procesija se je vrnila nazaj v cerkev, kjer so cerkveno slavnost končali sami premil. g. knezoškof s slovesno zahvalnico že popolnem o mraku.

Ko si stopil iz cerkve, kak pogled! Ves Šentvid je razsvitljen, nobeno okno temno. Prvi se bliska visoki zvonik v vseh svojih linah razsvetljen, potem cerkev v svojih obrisih, farovž, kaplanija, šola, Belčeva in Kraljičeva hiša, poslopje rokodelskega društva itd. itd. Po oknih razstavljene so še razne sv. podobe, ki se svetijo pred lučmi. Da bi vse to nadrobno popisal, manjka meni spomina, Vam pa prostora. Le to bodi pristavljeno, da je vsak Šentviščan in vsaka Šentviščanka pokazala, da ume pomen te slavnosti, in nihče ni strašil se ne truda ne stroškov. Kdor je bil ta dan v Šentvidu, moral je biti očaran.

Po šesti uri vzdignila se je bakljada, pričnši od prostorov rokodelskega društva. Kaj je bilo zopet voščenih bakelj in pisanih lampijonov, kaj ljudstva! Vkrenila je najprej proti farovžu ter tam še bivačemu premil. vladiki zapela tri pesmi, na kar so se g. knezoškof blagovolili podati med pevce in pevke ter jih razveseliti s prijaznim ogovorom; zadonelo jim je navdušeno: „Slava!“ — Od tod gibala se je množica po vasi navzdol, vstavila se še na več krajih in pevci so spustili še nekatere iz gladkih in izurjenih grl. Med tem pa so neprenehoma pritrkovali fantje v zvoniku. Sploh — bil je večer, kakoršnega Šentviška vas ni še videla in ga bo težko kedaj. Končalo se je vse po 8. uri, a lučice so pogasile še le v pozni noči.

Prav veseli in hvaležni so Šentviščani premil. gosp. vladiki še za izredno čast, da so blagovolili pri njih biti ves dan in jih zapustili še le o večernih zvezdah. S svojim milim in priljudnim vedenjem so si tudi tukaj pridobili srea vseh, ki so jih videli in slišali.

Motilo te slavnosti ni prav nič, vse je vršilo se v najlepšem redu, tudi procesije. Graje vredni so le starši nekterih Ljubljanskih otrok, ki so pokriti razposajeno letali okoli pobožnih in se jim smijali. Meščanski otroci so v tem pač še veliko zaidej za kmetiškimi. Kdor svoje otroke kam na kmete pelje, naj jih uči, kako se imajo obnašati ondi; to velja tako Slovincem, kakor nemškutarjem. Včasih se je res čuditi seljanom, da imajo toliko potrpljenja z razposajeno meščansko deco. —

Po slavnostnih in veselih dneh pride resnobni čas, čas pokore, pričel se je namreč sv. misijon. Naj bi obiskovalo ga tudi toliko ljudstva, kolikor ga je obiskovalo slavnosti, potem bo Šentviška fara zares srečna, sad 800letnice se bo poznal.

Naj h koncu pristavim še, da se je preteklo sredo zbralo več (menda sedem) gg. duhovnikov, rojenih v Šentviški fari, ki so skupno obhajali slovesnost. Drugi, ki niso mogli priti, vdeležili so se je v duhu in to telegrafično naznanili svojim tovaršem.

S tem bodijo končani popisi slavnosti, pride pa prihodnjič še splošni „resume“ o tem, mislim, da mi bo slavno vredništvo dovolilo še nekaj prostora za to.*)

Iz Pazna, 18. oktobra. V 230. številki „Slovenca“ od 9. t. m. čital sem dokaj zanimiv dopis „z Dvora pri Žuženberku“. Omenjeni dopis ni gotovo samo starinoslovec zanimal, temveč vse čitatelje. Saj gledé mene povzročil je velik vtis, ter tudi te borne vrstice za danes.

Bilo je meseca julija, koj v pričetku, ko sem po prijateljski poti zvedel, da gosp. Jernej Pečnik, obče znani preiskovalec starin, prekopuje gomile, nekdanjih bivalcev Keltove sedajne Kranjske, na Binkovem vrhu, kakor tamošnji dopis pripoveduje obširno, in pa v občini Dobrnič, oziroma v vaseh Korita, Do-

brava, na Gradišču in na srenjskih pašnikih, takozvani „gmajni“, kar so č. bralci že takrat iz nekega dopisa od ondot razviditi mogli. Pri tej vesti vzbudila se mi je v sreč nevasljiva želja videti osebno, na svoje oči omenjene najdbe. Odločil sem se samo zaradi tega domov iti za nekoliko dni, da se prepričam o neprecenljivi vrednosti dotičnih starin. Po triletnem bivanju na tujem, eno leto v zeleni Štajarski, v prekrasni Savinjski dolini, dve leti tukaj v tužni deželi Istri, peljal me je nagli hlapec dne 13. avg. v Litijo. Velikega Šmarna dan došel sem v svoj rojstni kraj. Ko se odahnem, bilo je moje prvo prašanje, kje je g. Pečnik. Omeniti mi je, da omenjeni gosp. preiskovalec starin stanoval je slučajno v moji rojstni hiši. Odšel je pa bil ravno oni dan v Ljubljano z blizo centa težkim zabojem najdenih spominskih starin, da jih izroči deželnemu muzeju. Nestrpljivo pričakoval sem ga sleherni dan, dokler ni zopet prišel, da vnovič nadaljuje pričeto delo. Ker pa ne mislim opisovati, kako je kopal, kaj našel, ker to so drugi že boljše opisali, dovolim si le spregovoriti besedo o osebi g. preiskovalca, o njegovem trudu, posebno pa o njegovih nepopisljivih zaslugah za učeni svet sploh, a posebno za Kranjsko.

Upam, da mi gospod blagohotno oprostiti izvoli. Gospod Jernej Pečnik je mož tako nenavadne, izvanredne nadarjenosti gledé kopanja, da se mu mora pač vsakdo čaditi — hočeš ali nočeš, priprosto tako kakor učen. O tem sem se sam osebno prepričal, ko je on na Vahčni vasi Zagraške župnije jel kar na njivi rastočo deteljo kositi ter za tem meni nič tebi nič kopati. Ljudje so se mu kar smijali od začetka; ali mislite si njih začudenje, ko g. Pečnik, prej ko je noč nastopila, najde na oni njivi dva krasna galska meča, jedno sulico čisto ko novo, in pa slednjič pas, kteremu enakega do sedaj še ni na Kranjskem najdel. Kdo more pač tako trden biti v svojih mislih? To skoraj je nemogoče in glejte, tako trdno neomahljivo prepričanje je zgorej omenjenemu gospodu lastno. Kar vam on reče gledé teh reči, smete mirno svesto pričakovati, da vam on v kratkem to v dejanju dokaže.

Pa vkljub tej nadarjenosti, na katero bi pač vsak rudokop smel ponosen biti, je gospod tako prijazen, ljubeznjivega značaja, da mora občevanje z njim pač vsakega tako rekoč očarati. Poleg tega pa še njegovo zanimivo pripovedovanje o najdbah, o zgodovini dotičnih narodov, o vraži lahkovernih ljudi, ki si o prekopovanju različne zagonetke stavljajo. Tako n. pr., da bode kmalo sodnji dan, ali da bode antikrist prišel, da svojega poslanca je že poslal, da ljudi v „luterš“ vero zapisuje in enake bedarije. Zarad sličnih lastnosti priljubljen je gospod pri vseh razumnih, posebno pa pri gg. duhovnikih, kajti on je poleg vsega tega veren sin sv. cerkve, a nad vse ljubitelj naše širne in ožje domovine, kateri ni samo vsih dušnih moči posvetil, temuč večinoma tudi vse svoje gmotne.

V resnici, ako kdo kedaj kako podporo zasluži, zasluži si jo g. Pečnik. Glejte, še na Dunaju znajo marljivost in zasluge tega moža ceniti, in so mu darovali 300 gl.; domača dežela, oziroma deželni muzej podpira ga tudi po možnosti.

Upati je, da letos tudi deželni zbor to reč v roke vzame in gosp. preiskovalcu primerno nagrado odloči. Saj to zadeva interese cele dežele, ako je muzej preskrbljen z vsemi predmeti, ki v strogo njegovo spadajo. Gosp. Pečnik bi si bil pač lahko lepih novcev pridobil za svoje najdbe, ali ljubezen do svoje domovine mu ni dopustila tega; raji dá vse deželnemu muzeju v Ljubljani za malo novcev, kakor pa da bi dal na Dunaj ali kam drugam za veliko svoto. Taka požrtvovalnost pač zasluži od dotične strani enakega odziva. Ako se dežela kinča s krasnim muzejem, naj se diči pa tudi mož, ki je dotično krasotičje podaril deželi. Kar sam Dunaj in Berlin ne premore, s tem sme se bela Ljubljana ponašati. Naj živi blagi mož; Bog mu daj še mnogo let moč in voljo delati za zgodovino in ponos dežele!

Domače novice.

(Nov tržni vlak) hodil bo od danes počenši vsak tržni dan iz Lesec v Ljubljano. Iz Lesec odpeljal se bo vsako sredo in vsako soboto ob 5. uri 40 minut zjutraj, iz Radoljice ob 5. uri 47 minut, iz Podnarta ob 6. uri 8 minut, iz Kranja ob 6. uri 27 minut, iz Loke 6. uri 47 minut, iz Medvoda 7. uri 5 minut, iz Vižmarjev (Šent-Vida) 7. uri 17 minut in pride v Ljub-

*) Prav radi. Vr.

Ljano na južni kolodvor ob 7. uri 30 min. zjutraj. Za nazaj ne bo posebnega vlaka, ker so drugi vlaki vgodno vpeljani.

(150 goldinarjev) podaril je presvitli cesar občini Jablanica za zidanje šole.

(Premil. knezo-škof) so včeraj posvetili 39 portatlov (prenesljivih altarjev). Med njimi bil je tudi kaj lep portatle, ki je namenjen za novo kapelo v Marijanišči.

(Cecilijance) bo gotovo zelo razveselila vest, da med komponisti, ki so sodelovali pri harmoniziranju pesem v izvrstnem „Orgelbuch zu dem Hosanna“ za Sekovsko škofijo (čigar prvi del je pred kratkem izšel) se nahajajo tudi naš premilost. knezo-škof dr. J. Missia.

(Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“ v Ljubljani) razposlala je do sedaj vsega skupaj do 350 knjižic, izmed teh nad 70 desetkrajcarskih. Razprodanih vrnili so gg. poverjeniki devet; razven osmih že omenjenih došla je namreč, kar bodi z zahvalo omenjeno, v tem tednu kot deveta krajcarska knjižica pod št. 172 zopet iz Trsta (poverjenik g. K. G.). Pohvalno omeniti nam je narodnega učiteljstva, da se jako gorko zavzema za našo idejo. V njegovi skrbi nahaja se dandanes 55 krajcarskih in 7 desetkrajcarskih knjižic — na vsak način omenljivo število. Hvala mu za živo zanimanje. — Zopet več vprašanj, kedaj bi bilo najprimernejše pošiljati nabrane doneske? V odgovor sledeče: V knjižicah tiskani navod omenja, da se zgodi to lahko v poljubljanih obrokih. Po našem mnenju je še najpametnejše, če se nabrani denar pošlje ob enem z razprodano knjižico. To se vé, da se priporoča v prvi vrsti tam, kjer se knjižica v kratkem času razprodá. Ako pa denar dohaja v pravih obrokih in se nabiranje vrši dalj časa, kar se godi večinoma pri desetkrajcarskih, tu pa tam tudi pri krajcarskih knjižicah, utegne biti poverjeniku morebiti pripravnejše, da nabrane doneske pošilja v obrokih in ne najedenkrat v polni svoti. Ker pa večkratno pošiljanje nabranih doneskov provzroči vendar-le nekoliko, sicer neznatnih, pa pri tako malih doneskih, kot so ravno krajcarski, omenljivih poštnih stroškov, opozarjamo gg. poverjenike na c. kr. poštne hranilnice, naj doneske pri njih vlagajo. Ves v ta namen potrebni posel oskrbljujejo hranilnice brezplačno in jamčijo brezpogojno. Vlagajo se lahko že prav majhne svote (50 kr.), ki se, gotovi čas hranjene, tudi obrestujejo, in vložniku ni treba biti zaradi vložene svote niti v najmanjših skrbéh. Iz nekterih privatnih poročil smo poizvedeli, da je več gg. poverjenikov to tudi že storilo. Toliko v pojasnilo. — Da naša stvar napreduje, bodi v spodbudo vsem onim, ki se do sedaj ali vsled pesimizma ali pa premalo podučeni še niso začeli zanimati za nabiranje doneskov na korist zgradbi „Narodnega Doma“ v Ljubljani, naj pridno naročajo knjižice pri blagajniku „Narodnega Doma“, g. dr. Josipu Starčetu, komur je pošiljati nabrane doneske.

Odbor.

(„Pisateljskega podpornega društva“ odbor) se je v nedeljo, 18. t. m., konstituiral pod predsedništvom g. dr. Jos. Vošnjaka ter si izvolil predsednikovim namestnikom g. prof. Fr. Levca, blagajnikom g. Vaso Petričiča in tajnikom g. prof. Ant. Raiča. — Po prvosedniku se je odboru naznanilo, da je častni član g. župnik Davorin Trstenjak obljubil društvu na korist prepušiti ves dohodek od svojega spisa „Werand de Graz. Gimnazijalnemu ravnatelju Novomeškemu in dozdanjemu tajniku g. Andr. Senekoviču se sklene za njegovo požrtvovalno delavnost na korist društva zahvalo izreči. Ko se je odbor še o nekotih denarnih zadevah razgovarjal, je sklenil v soboto večer v steklenem salonu čitalnice Ljubljanske zabavne shode „Kluba pisateljskega društva“ prirediti, z namenom, da bi se društveniki vzajemno razgovarjali o slovstvenih zadevah in razveseljevali s petjem itd. Pri teh večerih bode vsaka politika izključena. — Pač nepotrebno je slovenskemu razumnistvu omenjati koristi, ki je imajo taki večeri za izobraževanje in socialno življenje. Ker bomo samo društveniki „pisateljskega podpornega društva“ vabljeni k tem večerom, se nudi Slovincem lepa priložnost društvu pristopiti, se večernih shodov vdeleževati in s tem ob enem koristno in dobro stvar podpirati. Slovenci, na noge! pristopajte po vsem širokem slovenskem kolotači mile nam domovine k „pisateljskemu podpornemu društvu“ kot pravi udje z letnim do-

neskom 3 gld., ali kot podporniki z 2 gld. na leto ter se javljajte pri odboru.

(Kmetijsko predavanje) ima tajnik kmetijske družbe g. Gustav Pirc v nedeljo, 25. t. m. dopoldne po dopoldanski službi božji (ob 9. uri) v šolskem poslopji v Podkrajju in ravno ta dan popoldne po popoldanski službi božji v šolskem poslopji na Colu.

(Velikansko povodenj) imeli so včeraj v Trstu, toda ne od morja, pač pak vsled silne plobe, ki se je včeraj dopoldne čez mesto in okolico vlila. Voda je drla po ulicah v potokih, po trgih je pa jezeru podobno stala. V hudi zadregi so bile branjeveke na trgu ob rudečem mostu, kjer je bilo h krati vse pod vodo, javni vrt gledal je otoku podoben iz nje. Kdor je hotel na kolodvor, moral je: ali postreščka najeti, da ga je tje kaj peljal ali pa čevlje in nogovice sezuti, hlače zavihati in — bresti. Posebno veliko vode imeli so v Rojani, kjer jim je taista tudi nekaj škode naredila. Dacarjeva koliba zginila je v deročih valovih, mostičke je pobrala in tudi jedno hišo je spodkopala, da se je podrla. 12letnega dečka vzela je voda in ga še niso dobili. Blizo viadukta vdrla se je zemlja na železnico in jo je podsula. Cesta v Miramar je podsuta 20 metrov na daleč, na več krajih pa spodkopana.

(O učnem jeziku na Koprskem učiteljski) določil je minister, da naj se zgodovina, matematika, geometrijsko risanje, prirodoslovje in fizika v vsakem oddelku uči v dotičnem jeziku, toraj v slovenskem slovenski, v hrvaškem hrvaški in v laškem laški. Nemščina, pedagogika, kmetijstvo, lep opis, risanje, godba in telovadba podučevalo se naj bo pa za vse tri oddelke skupno v nemščini. Ravno taka je v četrtem tečaju z zemljepisjem in avstrijsko zgodovino. Pri specialni metodiki ozirati se je posebno na bodoči poklic kandidatov, na kaki šoli namreč da bode podučeval. Veljavo bode ta odlok zadobival od leta do leta.

(V Opatiji), slovanskem Eldorado, blizo Reke prišla se je ravnokar sezona. Morje ima 16° R. in se ljudje še vedno na prostem kopljejo. Gospoda je stanovanja, ki so ondi na razpolaganje, večinoma že pobrala. Po drugih toplicah je konec razvedril, tukaj se pričenjajo.

(Služba) c. kr. nadsodnije sovetnika v Gradci je razpisana do 4. novembra.

Razne reči.

— Lov na kenguruj-a v Avstraliji. Kenguruj spada med vrečarje in je največa sesavka v Avstraliji. Pase se v travi, lovga zaradi okusnega mesa A teh živali je čedalje manj, ker jih Evropejci včasih prav iz ošabnosti mnogo postrelé in ubite živali kar pusté da segnjijejo. Blizo naselbin jih že skoraj ni nič, in tudi v notranji deželi jih ni mnogo. Dirjajo na konjih za njimi in pse na nje ščujejo. Sicer skačejo te živali z zadnjimi nogami po 8 do 10 metrov h krati, pa se vendar le vtrudijo. Potem rade beže v vodo, tam pa skušajo pse potopiti. S kremplji na zadnji nogi sovražnika lahko močno rani, veliko moč ima tudi v repu, s katerim hudo otepava. Navadno jih pa lové tako, da jih s psi naženó pred strelce. Naženó jih na poljubno stran, ker živali dirjajo zmirom v eno mer. Dobri strelci se prikradejo blizo živali, ki se v čedah pase in vstrele najmočnejšega samca. Domačini jim nastavljajo zanjke in mreže. Puške Evropejcev in njih veliki lovi bodo vgonobili, tako se je bati, to koristno žival domačim ljudem. — Sicer tudi nekteri mislijo na to, da bi to žival človeku privadili, pri vseh živalih, ki živé v čedah je to mogoče doseči.

Telegrami.

Dunaj, 21. okt. Včeraj so govorili: Klun, Dzieduszycky in Heinrich; danes Plenner in Czartoriski kot generalna govornika. Za tema govorila bodeta še dva poročevalca in potem bo glasovanje. Jutri in v petek so še gotovo seje.

Dunaj, 21. okt. (Poslaniška zbornica.) Tausche interpelira trgovinskega ministra, kaj je sklenil v carinsko-političnih zadevah na varstvo kmetijskih pridelkov. V adresni debati govorila sta Plener in Czartoriski, kot glavna govornika vsak iz svojega stališča. Plenner je bil pozvan na red, ker je trdil da je ministerski predsednik Knotzove besede zavijal in pačil. Na to se prične cela vrsta dejanskih poprav in je pri tem podpred-

sednik Olam poslanca Knotza zaradi napada vlade in Schönererja zaradi neparlamentarnih izrazov k redu poklical. Za njim je govoril poročevalec manjšine, Sturm. V gosposki zbornici se je postava o novačenju, o provizoričnem budgetu brez debate sprejela.

Braunschweig, 20. okt. V deželnem zboru predlagal je vladajoči svet pruskega princa Albrehta za vladarja.

Simla, 20. okt. Indiška vlada sklenila je zahtudno, da pošlje ekspedicijo v Birmo, če bi se kralj obotavljal vladne zahteve izvršiti. V štirih dneh mora kralj dati odgovor angleškemu komisarju. sicer bo dobil 8000 mož na glavo.

Tuji.

19. oktobra.

Pri **Matiču**: Dr. Karl Tausch, e. k. tajnik, s soprogo, iz Tabora. — Anton Fuehs, trgovec, iz Grasse. — Artur Benussi, trg. pot., iz Trsta. — Janez Šuntar, e. k. okr. zdravnik, s soprogo, iz Idrije. — Viljela Braune, zasebnica, iz Kočevja. — Ignacij Gruntar, e. k. notar, iz Logatec.

Pri **Stonu**: Štefan Guschitz in S. Braun, trg. pot., z Dunaja. — R. Schiller, trg. pot., iz Jägerndorfa. — A. pl. Santi, e. k. uradnik, iz Trsta. — Leop. Hanzlovsky, inženir, iz Siska. — Dr. Ignacij Mally, e. k. okr. zdravnik, iz Kranja. — Franc Gregorič, e. k. davk. pristav., s soprogo, iz Kostanjevice.

Pri **Južnem kolodvoru**: M. Liaunigg, uradnik, z družino, iz Pulja. — Martin Platentoff, trgovec, iz Čekovnika. — Dr. Adolf Mravlag, e. k. notar, iz Rateč. — J. Jaklič, posestnik, iz Vidma.

Pri **Avstrijskem caru**: Josip Trautmann, krošnjar, iz Gradea. — Ferd. Fljančič, agent, z materjo, iz Št. Mohorja. — Janez Jelenc, zasebnik, iz Tržiča.

Pri **Bavarskem dvoru**: Rihard Žužek, kaplan, iz Obdacha. — Karl Demšar, posestnik, s sinom, iz Senožeč.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

21. oktobra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	81 gl. 60 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	82 „ 15 „
4% avstr. zlat. renta, davka prosta	108 „ 50 „
Papirna renta, davka prosta	98 „ 15 „
Akcije avstr.-ogerske banke	857 „ — „
Kreditne akcijske	281 „ 70 „
London	125 „ 20 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 96 „
Ces. cekini	5 „ 93 „
Nemške marke	61 „ 60 „

Piccoli-eva esenca za želodec.

Ozdravlja kakor je razvidno iz zahvalnih pisem in zdravniških spričeval bolezni v želodcu in trebuhu, bodenje, krč, želodečno in premenjavno mrzlico, zabasane, hemeroidje, zlatenico, migreno itd. in je najboljši pripomoček zoper gliste pri otrocih.

Pošilja izdelovatelj po pošti v škatljicah po 12 steklenic za 1 gld. 36 novc.

Pri večem številu dobi se primeren odpust.

Cena eni steklenici 10 kr.

Gosp. Gabrielu Piccoli-ju, lekarju v Ljubljani.

Na zahtevanje potrjujem, da sem Vaš evet za želodec, kojega deli so mi dobro znani, v velikih slučajih uspešno rabil proti boleznim v želodcu in zlati žili.

Ljubljana, mesec januar 1884.

(11) Dr. Emil vitez pl. Stöckl,

e. k. vladni svetovalec in deželno-sanitetni poročevalec.

Podpisani potrjuje, da ima želodečna esenca ljubljanskega lekarja Piccoli-ja hitre in prečudne zdravilne moči. Z njo ozdravelo je mnogo ljudi moje in sosedne župnije; komaj preteče dan, da ne bi kdo prišel k meni, ki me prosi za jedno steklenico želodečne esence, kojih imam vedno nekoliko pripravljenih.

A. Wlassich, župnik-kanonik. Plomin, Primorsko.

Antirrheumon, najboljšo zdravilo proti prehlajenju, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Pastile santoninske; (kolesci zoper gliste izkušeno zdravilo zoper gliste, škatljica 10 kr., 100 kosček. 50 kr. 1000 kosčkov 4 gld. 2000 kosček. 6 gl.

Salicilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritis), pljučnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost, škatljica 20 kr.

Zeliščni prsni sirop. Ta iz zdravilnih zelišč izdelani sirop se rabi z najboljšim uspehom proti vsem prsnim in pljučnim boleznim, zasliženju, kašlju, hripavosti, dušljivem kašlju itd. Odraščeni naj vzamejo 3 do 4 žlice vsaki dan, otroci pa toliko žlice. Steklenica 36 kr.

Tu navedena, kakor vsa druga zdravila se zmiraj sveža dobé v lekarni **G. Piccoli-ja „Pri Angelu“** v Ljubljani, na Dunajski cesti, kjer se naročila takoj po pošti proti porzetji izveršujejo.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.